

pár
kroků
vpřed

Příběh o Caminu,
setkání a cestě k sobě

GRAEME SIMSION
ANNE BUISTOVÁ

MLADÁ FRONTA

Pár kroků vpřed

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.mf.cz
www.e-reading.cz
www.palmknihy.cz

MLADÁ FRONTA

Graeme Simsion, Anne Buistová

Pár kroků vpřed – e-kniha

Copyright © Mladá fronta, a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

GRAEME SIMSION
ANNE BUISTOVÁ

pár
kroků
vpřed

Příběh o Caminu,
setkání a cestě k sobě

MLADÁ FRONTA

*Tuto knihu inspirovali ti, kdo s námi putovali,
ti, kdo nás přijali s otevřenou náručí,
i ti, kdo se starají o Camino a jeho značení.
Věříme, že se náš román stane inspirací i dalším,
aby se neváhali vydat na vlastní pouť.*

Přeložila Jana Jašová

TWO STEPS FORWARD

Copyright © 2017 Graeme Simsion & Anne Buist

First published in Australia by the Text Publishing Company, Melbourne, 2017

Translation © Jana Jašová, 2018

Cover Art Copyright © 2017 by Harlequin Books S.A.

Cover art used by arrangement with Harlequin Books S.A. ® and ™ are trademarks owned by Harlequin Books S.A. or its affiliated companies, used under license.

ISBN 978-80-204-4837-8 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-204-5058-6 (ePDF)

ISBN 978-80-204-5057-9 (ePUB)

ISBN 978-80-204-5059-3 (Mobi)

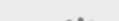
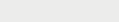
*„Někdy je čas odejít,
i když zrovna nemáte kam.“*

TENNESSEE WILLIAMS
(v překladu Milana Lukeše)

*„Střední věk je chvíle,
kdy stanete na vrcholku žebříku
a zjistíte, že byl opřený o špatnou zed’.“*

JOSEPH CAMPBELL

- Chemin de Cluny
- Jakobsweg
- Chemin du Puy
- Camino del Norte
- Camino Primitivo
- Camino del San Salvador
- Camino Francés
- Maartenova počáteční trasa
- Bernhardova počáteční trasa

Biskajský záliv

ŠPANĚLSKO

• Paříž

FRANCIE

• Bordeaux

daye
daia)

• Navarrenx
• Ostabat
• St-Jean-Pied-de-Port

• Aire-sur-l'Adour
• Lectoure
• Moissac
• Condom

• Toulouse

• Cahors
• Corn
• Figeac
• Conques
• Estaing
• St-Chély-d'Aubrac
• Nasbinals
• St-Alban-sur-Limagnole

• Montpellier

• Marseille

• Barcelona

Středozemní moře

• Ženeva

• Lyon

• Cluny
• Tramayes
• La Bénisson Dieu
• St-Jean-St-Maurice-sur-Loire
• Pommiers
• Montverdun
• Montbrison
• Montarcher
• Le Cergne
• Les Écharmeaux

• St-Privat-d'Allier
• Saugues
• Le-Puy-en-Velay

Osud na sebe vzal podobu stříbrné mušle za výkladem starožitnictví ve středověkém francouzském městečku Cluny. Ležela tam jako miska vroubkováním dolů, jako by čekala na Botticelliho Venuši a lákala ji ke zrození barevnými kamínky lemujícími bílou glazuru. Kdovíproč mě to k ní přitahovalo.

Snad ke mně vesmír vyslal vzkaz, ale těžko říct, když moje hlava ještě pořád vězela v jiném časovém pásmu. Od chvíle, kdy jsem naposledy vykročila ze svého bytu v Los Angeles, jsem byla na cestě už čtyřiaadvacet hodin a necítila vůbec nic. Patrně jsem byla pořád v šoku.

Mezinárodní letiště L. A.: „Jen jedno zavazadlo?“ Ano – a v něm veškeré mé pozemské jmění, až na tři banánovky s dokumenty a vzpomínkami, které jsem nechala svým dcerám.

Letiště Charlese de Gaulla: protivný úředník, který se mě snažil vzít na řadu dřív než ženu v burce přede mnou. Mým protestům nerozuměl, což byla klika, protože ji potom poslal do fronty cestujících s pasy Evropské unie. Tahle řada postupovala mnohem rychleji než fronta pro jiné státní příslušníky, kam nadirigoval mě.

Mladý imigrační úředník se vytasil s dokonalou britskou angličtinou. „Na dovolenou?“ A když jsem mu podala pas, přešel do té americké: „Relax?“

„Oui.“ Odpověď stejně dobrá jako každá jiná.

„Kde budete bydlet?“

„*Avec une amie à Cluny.*“ U Camille, kterou jsem neviděla čtvrt století. A má to být výlet, na který mě lákala od doby, kdy jsme spolu bydlely na koleji v St. Louis. Keith tuhle výpravu třikrát zrušil.

Mladík se nad mou školáckou francouzštinou pouсмál. „Vaše vízum platí na devadesát dní, a to výhradně pro kontinentální Evropu. Vyprší 13. května. Zdržovat se zde po tomto datu by bylo

nezákonné.“ Jenže já nic takového nemám v plánu. Už jsem si zabukovala zpáteční letenku, za měsíc. Budu ráda, pokud do té doby vůbec nějak vyjdu.

Cesta vlakem z letiště do centra Paříže. Paříž. Navzdory všemu, co se stalo, jsem cítila vzrušení nad tím, že uvidím Monetovy obrazy v Musée d'Orsay, nechám se pohltit expozicemi v Centre Pompidou a dám si kávu na Montmartru, kde budu skicovat elegantní Francouzky.

Stanice metra Cluny – La Sorbonne: „Tohle není Cluny, které hledáte. Tu adresu musíte hledat v Burgundsku. Není to daleko, slabé dvě hodinky rychlovlakem TGV. Poblíž Mâconu.“

Gare de Lyon: „Sto čtyřicet sedm eur.“ To si snad děláte srandu. „Obyčejným vlakem je to mnohem levnější, ale musela byste na jiné nádraží.“

Takže Paříž–Bercy: „Cesta potrvá čtyři hodiny a devatenáct minut, pak musíte přesehnout na autobus. Sto třicet pět eur. Ne, jenom za vlak.“

Než jsem dorazila do městečka Cluny čtyři sta kilometrů na jihovýchod od Paříže, téměř v půli cesty do Itálie, bělavé zimní slunce už zapadalo a světlo pouličních lamp kolem sebe v drobném mrhnutí vytvářelo svatozáře. Dostala jsem se na místo jedině díky laskavosti neznámých lidí, kteří si mě předávali od přepážky k přepážce a potom na stanici autobusu jako štafetu. Třeba si tím vylepšili karmu.

Táhla jsem za sebou kufr a sledovala šipky do centra. Jedno z koleček rachotilo z posledních sil a já doufala, že za kamarádčíným komplikovaným popisem cesty se ve skutečnosti skrývá snadný a kratičký přesun. Ostatně mobil jsem odhlásila společně s vodou a elektřinou.

Ocitla jsem se na hlavním náměstí, obklopeném z jedné strany majestátním opatstvím, z druhé polorozpadlými hradbami.

Vtom se z jedné hospůdky vyhrnula parta mladých, skoro samí chlapani a jedna dívka. Měli na sobě dlouhé šedé pláště zdobené ručně malovanými vzory. Zvláště dívka upoutala mou pozornost. Oděvní

výtvarnice na jejím plášti odvedla nápaditý výkon, když se inspirovala jásavou paletou japonského *anime*.

Podarilo se mi vykoktat *excusez-moi*, než mě francouzština nadobro zradila. „Studujete umění?“

„Ne, design,“ odpověděla anglicky.

Ukázala jsem jim papírek od Camille. Napsala tam francouzsky „z náměstí se dej rovně“, jenom už nedodala, kterým směrem.

„Když my to tady moc neznáme,“ omlouval se jeden z mladíků. „Lepší bude zeptat se v obchodě.“

A tak jsem se ocitla před starožitnictvím, které jsem si nejdřív spletla s řeznictvím, což měla na svědomí černá litinová husa na dveřích. K tomuhle ptačímu druhu jsem odjakživa chovala náklonnost. Drží se v hejnu, stará se o druhé a uzavírá partnerství na celý život. Taky je symbolem putování – jako by tenhle výlet měla být pouť za bohémskou spolubydlící z koleje.

A pak jsem spatřila tu mušli. Její vábení bylo silné, byť trochu znepokojivé. Nedávné události ve mně probudily pochyby, jestli jsem na frekvenci, kterou vesmír vysílá do éteru, vůbec vyladěná. A když mi znenadání dopřál tak jasnou zprávu, připadalo mi moudřejší ji neoslyšet.

Drkotala jsem kufříkem po schodech krámku.

Upravený padesátník s úzkým knírkem vyloudil na sevřených ústech úsměv. „*Bonjour, madame.*“

„*Bonjour, monsieur.* Ach... tohle,“ ukázala jsem. „*S'il vous plaît.*“

„*Madame* je Američanka?“

„Ano.“ Copak se to na mě hned pozná?

Podal mi přívěsek ve tvaru mušle, a sotva jsem ho držela v dlani, zase se přihlásilo to zabrnění – jeden z těch pocitů, na jaké se v klíčových životních chvílích spoléhám. Vycítila jsem, že tohle se mělo stát.

„*Madame* jde Chemin?“

„Pardon?“

„Camino de Santiago. Svatojakubskou cestu.“

To mi znělo povědomě – Svatojakubská cesta, aha, duchovní pouť do Španělska – díky tomu, že jsem kdysi listovala memoáry Shirley

MacLaineové. Pouze jsem nechápala, jak by to mohlo souviset s přívěskem ve tvaru mušle, který se nabízí ve výloze starožitnického krámků uprostřed Francie.

Antikvář zřejmě mé příkivnutí považoval za doklad domněnky, že se chystám vydat po stopách slavné umělkyně.

„Tehle svatý Jakub vás tam bezpečně dovede, *madame*.“

„Já ale nemám v plánu... Proč? Co má ta cesta společného s mušlí?“

„To je hřebenatka, mušle svatého Jakuba. Symbol té pouti. Svatý Jakub, víte? Santiago.“

„Aha...“

„To mušle zanesly loďku s jeho tělem do Španělska.“

V Bibli tedy ne – aspoň ne v té, kterou jsem četla já. Otáčela jsem tu věčičku v rukou, s očima zavřenýma. Na moment jsem se ponořila do myšlenek a obav, s nimiž jsem zatím neměla čas se vypořádat, až si obchodník odkašlal.

„Kolik stojí?“

„Dvě stě patnáct eur.“

Dolary a eura – to pro mě vyšlo skoro nastejno. A já nikdy neuplatila za šperk víc než sto dolarů.

„Je z konce devatenáctého století,“ upozornil mě. „Zdobená stříbrem a glazovaná. Pravděpodobně patřila někomu z Habsburků na rakousko-uherském trůně.“

„Určitě za to stojí,“ prohlásila jsem, i když jistá jsem si tím dvakrát nebyla. „Bohužel si ji nemůžu dovolit.“ Byla bych jako ti hlupáci, kteří utratí veškeré peníze za nesmysly.

„Ta cesta není drahá. Poutníci mají většinou všechno zadarmo.“

„Ne... *merci*.“

Odložila jsem přívěsek na pult. *Madame* přece nemá v plánu putovat dál než ke Camille. Prodejce se tvářil zklamaně, a přesto mi směsící francouzštiny a angličtiny poradil, kudy k ní dojdu.

Vlekla jsem kufr do kopce v pevné víře, že jsem si nespletla *à droite* s *tout droit* – tedy „vpravo“ s „rovně“. Mušličku jsem si nedokázala vyhnat z hlavy. Osud promlouvá k těm, kdo jsou ochotni naslouchat.

Když jsem vyšla ze staré čtvrti, vzhledla jsem. Na vršku kopce se nacházel hřbitov a na něm se proti temné večerní obloze rýsovala silueta vzrostlého jilmu. Pod ním nějaký dlouhán táhl něco, co vypadalo jako zmenšenina dobové bryčky. Prapodivný výjev, jenže jediné kolo jeho minipovozu odvádělo lepší práci než zrádné kolečko mého zavazadla, které se právě rozlomilo vejpůl.

MARTIN

Můj vrcholový výstup s vozíkem ke hřbitovu a zase zpátky znamenal završení projektu zahájeného před půl rokem, když Cluny plné turistů laskalo slunce a já si dával kávu v Café du Centre.

To, že jsem seděl u venkovního stolku zrovna v okamžiku, kdy ulicí klopytal ten Holanďan, by se dalo považovat za šťastnou náhodu. To by byl ovšem náhled člověka vnímajícího spíš souhru okolností než to, jak jsme na náhody připravení a jak s nimi naložíme.

„Klopytal“ je asi přehnaný výraz. Vzhledem k tomu, že mu bylo hodně přes padesát, měl bříško a na zádech nesl golfový vozík, zvládal tu dřinu docela dobře. Z jeho nákladu trčela dvě velká kola, a když mě míjel, bylo zřejmé, proč je ten vergl nepojízdný: jedno bylo zohýbané. Vyskočil jsem a dohnal ho.

„Excusez-moi,“ ozval jsem se. „Vous avez un problème de la roue?“ Máte problém s kolem?

Zavrtěl hlavou, jako by se nevysvětlitelně snažil popřít očividné. Prvotní dojem, že má toho pachtění po krk, se mi potvrdil. Byl celý udýchaný a zpocený, ačkoli toho srpnového dopoledne ještě pořádné horko ani nezačalo.

„Jste Angličan?“ zeptal se – nepříliš taktně, jelikož jsem se tolik snažil zapracovat na přízvuku.

Natáhl jsem k němu ruku. „Martin.“

„Martin,“ opakoval. Hm. Přechod do angličtiny ke sdílnosti nepřispěje.

„A vy?“ opáčil jsem.

„Jsem z Holandska. S cestou nemám problém, to s vozíkem.“

Asi místo *roue* slyšel *rue* – „ulice“. Dál jsme mluvili anglicky a já pochopil, že moje jméno jen bezradně neopakoval, poněvadž se sám

jmenuje Maarten. Brzy se ukázalo i to, že není golfista, nýbrž prostý chodec, a v tom vozíku schraňuje věci. Přenocoval ve stanu na okraji města a teď se snaží najít někoho, kdo by mu ho opravil.

Moc velkou šanci jsem mu nedával. V tomhle městě jistě bez potíží sežene kila čokolády, předražené burgundské nebo suvenýry s motivem opatství, ale žádná opravná se mi nevybavovala. Možná nějakou zřídili v průmyslové zóně, i když tam by takovou dílnu cizinec hledal s velkými obtížemi, a navíc mohla úspěch akce překazit stávka, úřední vyhláška nebo prostá nepřítomnost řemeslníka na pracovišti. Všechny tyhle překážky bývají ve Francii téměř na denním pořádku.

„Asi bych vám to dokázal spravit,“ navrhl jsem.

Pokud odečtu čas na přednášku, zabralo mi to celý den. Tehdy jsem na ENSAM – zdejší elitní Vysoké škole uměleckoprůmyslové – působil sotva pár týdnů, ale už jsem se v Cluny slušně vyznal.

Kolo bylo tak zničené, že jeho oprava nepřicházela v úvahu, a taky konstrukce celého vozíku mi připadala nevalná. Problém upoutal i pár mých studentů a za chvíli začal improvizovaný workshop. V zájmu výuky i v zájmu veřejnosti jsme rozebrali jednu bytelnou kárku s nafukovacími pneumatikami a přivařili její spodek k Maartenovu vozíku. Gumovou rukojeť měl poničenou, a tak jsme místo ní přidali kovovou rýhovanou náhradu. Výsledek by se dal bezesporu nazvat vylepšením. Maarten i náš konstrukční tým v malovaných pláštích zapožovali pro snímek na školní web.

Během toho hemžení jsem Holanďanovi položil i předvídatelnou otázku. „Kam jdeš?“

„Do Santiaga de Compostela. Jdu Camino.“

„Odkud?“

Jedna z mých anglických kolegyně totiž kdysi taky „šla Camino“ a byla na svůj výkon dost hrdá. Jenže pokud mě paměť neklame, zmiňovala se o tom, že vyrážela až z francouzsko-španělské hranice.

Vysvětlil mi, jak to ve skutečnosti je. „Všichni poutníci pochopitelně nevycházejí ze stejného města. V desátém století mohli těžko nastoupit do letadla nebo do vlaku a dát si sraz v nějakém hostelu

v St-Jean-Pied-de-Port. Vyrazili ze svých domovů, tak jako já.“
Doufám, že to slyšíš, Emmo. Příště začneš hezky už v Sheffieldu.

Evropu křížovaly různé poutnické cesty a patřila k nim i Chemin de Cluny, k níž se teď Maarten připojil. Většinou se sbíhaly v podhorském městečku St-Jean-Pied-de-Port u španělské hranice, odkud vedl poslední osmisetkilometrový úsek Camino Francés, tedy Francouzské cesty, kterou absolvovala i Emma. Maarten už měl v daném okamžiku za sebou 790 kilometrů z Maastrichtu.

„A proč ten vozík?“

Poklepal si na kolena. „Poutníci si obvykle nesou věci v batohu, ale to není dobré na jejich klouby ani na záda. Kolikrát už nejsou nejmladší.“

No to se ví. Můj pokus uběhnout ve středním věku Londýnský maraton skončil operací menisku a doporučením, abych se další velké námaze hleděl vyhnout.

„Kdes ho sehnal?“ zajímal jsem se.

„Dal mi ho jeden Američan.“

„A jsi rád, že ho máš? Kromě toho, že mu stávkujou kolečka?“

„Je to krám,“ zamračil se.

S rekonstrukcí verglu jsme skončili v osm večer a já pak Maartenovi nabídl, aby přespal na podlaze mého bytu.

„Zvu tě na večeři,“ dodal jsem, „a ty mi na oplátku povíš, co ten vozík vyvádí.“

„Vždyť jsi ho viděl na vlastní oči. Nijak složitéj model.“

„Ne, potřebuju znát praktické záležitosti. Jak se ti veze, co ti dělá potíže, co bys na něm rád změnil.“

To už se mi v hlavě rodil a bobtnal nápad. Vsadil bych se, že dokážu navrhnout mnohem lepší vozítko. Potřeboval jsem si jen v duchu zodpovědět spoustu otázek, než přiložím tužku k výkresu, jelikož důležité je zohlednit požadavky budoucích uživatelů. A jak jsem vždycky opakoval svým studentům, na zadku u stolu člověk nezjistí zhoľa nic. Musí vyrazit do terénu – ideálně s prototypem – a probádat veškerá úskalí provozu. Ostatně Maarten měl za sebou div ne osm set kilometrů se zařízením, které bylo třeba od základu předělat.

Nakonec jsem se dozvěděl, že se mu na hrbolatých cestách s vozíkem špatně manipulovalo a že utrpení číhalo především na úzkých pěšinách, kde se mu rukojeť v dlani neustále protáčela. Maarten tak musel dávat přednost cyklostezkám, což obnášelo zdolávat nepříjemné úseky hlavních silnic, kde svištělo jedno auto za druhým.

Nad sýrem jsem se ho optal, proč se na pouť vydal. Nejsem věřící, zajímala mě výlučně logistika. Ani Maarten však nebyl bůhvíjak zbožný. Coby úředníka státní správy ho postihlo propouštění a ve svém věku už přestal doufat, že by ještě nějakou práci sehnal. Jeho důvody pro tak strastiplné pěší putování mi připadaly vcelku neurčité, nicméně uznávám, že trasu si zvolil příhodně.

„Dobře značené cesty, voda, hostely, kde se můžeš osprchovat a najíst. A navíc, kdyby sis zlomil nohu nebo tě kleplo, najde tě za chvíli další poutník.“

Do mého bytu to bylo z centra jen pár stovek kroků. Bydlel jsem tam díky Jimu Hannovi, přistěhovalci z New Yorku, který se do Cluny kdysi přišel. Jeho manželství s Francouzskou sice ztroskotalo, jenže to už měli dceru, která ho k téhle zemi dlouhodobě připoutala.

Jim mi do pronájmu obstaral i dvě staromódní křesla, ve kterých jsme se teď s Maartenem usadili a nalili si *eau de vie de prune*. Burgundskou verzi slivovice jsem poprvé ochutnal až tady, avšak po prvním setkání, kdy jsem v ní horečně utápěl své stesky, jsem si na tuhle společnost rychle zvykl.

„Rodinu nemáš?“ zeptal jsem se.

Zavrtěl hlavou. „Partner mi umřel. Co ty?“

„V Sheffieldu mám dceru. Je jí sedmnáct.“

Se Sarou jsme si přitom zřídkakdy vyměnili esemesku. Moc si přála, abych z domova neodcházel, ale nakonec nevyhnutelně zabředla do mých sporů s Julií. A tak se stalo, že strávila půlku puberty váháním, ke komu má blíž a s kým by měla zůstat, komu v našich konfliktech stranit. Uvědomoval jsem si moc dobře, jaké škody dokážou rozcházející se rodiče na dospívajícím potomkovi napáchat.

„A co podnikneš, až dorazíš do cíle?“

„Právě proto jsem na cestě. Abych si to rozmyslel.“

„A zatím pořád netušíš?“

„Ještě mám spoustu času. Jestli ani v Santiagu nebudu vědět, můžu o tom dumat cestou domů.“

Příští ráno jsem sledoval, jak Maarten táhne svůj vozík z ENSAM s odhodláním pokračovat v Caminu. Po kočičích hlavách se mu jelo těžko – a já už svědomitě promýšlel prodloužení rukojeti pro potřeby britské Pennine Way, americké Apalačské stezky i pro všechny ty tisícovky poutníků mířících do Santiaga.

Navrhnout lepší konstrukci bylo celkem lehké. Už jen širší a silnější kolečka pohyb vozíku usnadní a jejich pružné připojení zlepši jeho jízdní vlastnosti v nezpevněném terénu. Jenže mně šlo o radikálnější změnu.

Potřebné řešení velelo využít znalosti, které mě na téhle vysoké škole živí.

„Takže jsme uvázli na mrtvém bodě,“ shrnul jsem situaci čtveřici studentů, která se mnou zůstala po přednášce. „Čím by se dalo podpořit myšlení mladých novátorů?“

„Pivkem.“

„Sem tam rozhodně. Jen neříkejte rodičům, že to máte ode mě. A dál?“

Přihlásila se Pascale ve svém plášti s malůvkami ve stylu *anime*. „Doktore Edene, můžeme třeba posunovat hranice. Vztáhnout parametry až k mezním hodnotám.“

„No pokračujte. S jakými parametry by se dalo pohnout?“

„S rozvorem?“

„A jaké mezní hodnoty máte na mysli?“

„Nekonečno a nulu. Tedy nulovou vzdálenost mezi koly. Prostě to osadíme jediným kolečkem. Ale –“

„Co jste říkala...?“

„Jediným kolečkem.“

„Ne, potom.“

„Ale.“ Smích v posluchárně.

„Naším úkolem není najít důvody, proč Pascalin nápad zavrhnout,“ zdůraznil jsem, „ale způsoby, jak by se dal realizovat.“

„Jestli je problém čistě ve stabilitě, přidáme další rukojeť. Hračka.“

Výsledek se podobal spíš rikšám nebo koleskám z klusáckých dostihů než golfovým vozíkům, avšak najednou se s tím vehiklem manévrovalo daleko líp. Jediné kolo vozíku umožňovalo důmyslný systém jeho závěsu. Bylo působivé pozorovat to vylepšení v akci a kochat se tím, jak se kolo zvedá a přesně kopíruje terénní nerovnosti.

Popruh, který se dal upnout kolem pasu, sice potvrzoval dojem člověka v roli mezka, zato uživateli uvolnil ruce, což mu umožňovalo chopit se hůlek, s nimiž poutníci tak rádi chodili. Maarten mě ještě upozornil na potíže se zdoláváním potoků a plotů, takže jsem konstrukci vybavil druhým popruhem. S pomocí obou si případně poutník mohl hodit vozík nakrátko na záda a přes překážku ho přenést.

Od samého začátku jsem hledal i investora projektu. Po mnoha e-mailech se mi podařilo vzbudit zájem jistého čínského podnikavce a dvou velkoobchodů s turistickým vybavením, jednoho z Německa a jednoho z Francie. V květnu prý přijedou na pařížský veletrh, nicméně už teď se dali slyšet, že jim prohlídka prototypu nestačí. Požadovali po mně důkazy, že vynález vydrží dlouhou cestu. Francouzský zájemce chtěl mít navíc jistotu, že si vozík poradí s podmínkami putování po jeho vlasti, které jsou – jako pro domorodce všechno francouzské – naprosto jedinečné. Takový funkční test jsem však nedokázal žádnému spolupracovníkovi uhradit.

Převaloval jsem si ten problém v hlavě asi týden, ale pořád mi z toho vycházelo totéž. Moje učitelská smlouva vyprší v půli února. Bude načase se posunout, začít dělat něco pořádného, co by mě finančně postavilo na nohy. Tenhle vozík symbolizoval nejlepší šanci, jaká se mi namanula. A osobou nejpříhodněji vybavenou pro jeho vyzkoušení, osobou schopnou ho za pochodu opravovat a vylepšovat, a tím sbírat cenné údaje pro další domluvu s investory, jsem jediné a pouze já.

Půjdu Camino rovnou odtud z Cluny, potáhnu ten vozík devatenáct set kilometrů přes francouzské a španělské území, budu fotit, natáčet a psát blog, abych o výrobek vzbudil zájem. Do Santiaga se musím dostat nejpozději 11. května. Pak budu mít dva dny na to, abych se vrátil do Francie a stihl veletrh. Pokud vyrazím na cestu hned, jak mi ve škole skončí smlouva, a urazím pětadvacet kilometrů denně, měl bych mít ještě týdenní rezervu.

Pravda, zima nebyla na začátek takové cesty zrovna ideální. Hostely na dvoutýdenní trase mezi Cluny a Le Puy budou asi ještě zavřené a trasa přes Francouzské středohoří jistojistě zapadala sněhem, takže mi nezbude než jít po silnici.

Úspory mi dovolovaly utratit stoeurovku denně, což stačí na prosté ubytování a nenáročné jídlo. Hlavně jsem se snažil zapudit obavy z toho, že až se vrátím do Paříže a objevím se na veletrhu, budu zase švorc.

Nechtělo se mi z Cluny odejít. Zdejší škola i studenti ke mně byli vstřícní, ačkoli nutno uznat, že jsme se nepotkali v nejšťastnějším údobí mého života.

Vystoupal jsem k místnímu hřbitovu. Kdesi jsem četl, že podle francouzských zákonů musí být na místech posledního odpočinku pitná voda. A taky že ano – hned za bránou jsem objevil kohoutek označený *eau potable*. Když jsem s ním zkusil otočit, skropila mé holé nohy sprška.

Ze hřbitova se mi naskytl nejbáječnější výhled na město a já strávil pěkných pár minut tím, že jsem si prohlížel okolní pole a snažil se v mženi a houstnoucím soumraku rozeznat trasu příští cesty.

Než jsem dorazila na Camillinu adresu na kraji města, se zmrzačeným kufrem, který jsem za sebou vlekla jako chcíplostinu, pořádně se rozpršelo. Na příjezdovou cestu zajel kombík. Ze sedadla spolujezdce vyskočila žena a přibouchla dvířka. Víčka měla natřená blankytnými stíny a lak na nehty byl ve stejném odstínu. Upnuté džíny, vršek, který navzdory únorovému počasí odhaloval břicho, vysoké šněrovací boty – to musí být Camille. Až na to, že by to byla Camille ještě mladší než v dobách, kdy jsme se seznámily. Takže mám nejspíš tu čest s její dcerou Océane. Vypadalo to, že už je dospělá, byť jen do chvíle, než otevřela pusu a začala vřískat na muže vystupujícího z řidičovy strany auta.

Nerozuměla jsem ani slovo, i když to ani nebylo zapotřebí. Dívka se prudce otočila a rozběhla se k domovním dveřím.

Muž se na mě sklesle podíval a pokrčil rameny. Její otec? Nedomovala jsem si vybavit, jak se vlastně jmenuje. Než stačil znovu nastoupit, vyřítla se z domu starší verze Océane a zasypala ho dalšími nadávkami. Tahle už byla v mém věku: hubená, jak bývají Francouzky ve filmech, s černými vlasy lehce uličnického střihu, v mokasínech, s cigaretou v ruce. Camille. Když řidič začal couvat, zabušila mu na střechu. Vzápětí se stejně jako dcera otočila a prohnala se kolem mě. O vteřinu později strnula v půli kroku a otočila se s rukou v bok.

„Camille,“ oslovila jsem ji. „To jsem já, Zoe.“

Dívala se na mě jako na Marťanku. Což jsem asi byla. A navíc promočená. Zřejmě jsem jí měla předem zavolat.

„Panebože! Já myslela, že přijedeš až zítra! Pojď honem dovnitř.“

Objala mě a políbila. Potom se do mě zavěsila a vedla mě přes práh.

Televize řvala na plné pecky. Do chodby se vyřítit zlatý retrívr a zběsile štěkal, když mě hostitelka táhla do kuchyně. „Nechce se

mi věřit, že jsi konečně tady! Musíme probrat tolik věcí! Tak dlouho jsme se neviděly, tolik se toho stalo!“

Pravda pravdoucí, holka. Říkala jsem si, že události posledních týdnů probereme radši ústně – bylo to všechno příliš oblundné a zdrucující, než aby se to směstnalo do dopisu. Anebo jsem se bála, že kdybych svůj nový život uviděla shrnutý na papíře, už by to působilo neodvolatelně.

Hned začala z lednice vytahovat jídlo. V kuchyni vládl nepořádek, všude se válely katalogy nebo časopisy. Její osmiletý syn Bastien seděl v rohu na zemi, pohroužený do nějaké hry na tabletu. Podle zvuků jasná střilečka.

„Jsi sama?“ zeptala se Camille přes rameno.

„Ano, já jsem –“

„Myslím v životě. Proto jsi přijela, *non*?“ Popadla telefon a chvíli do něj štěbetala, a když zavěsila, zatvářila se potměšile. „Jim. Měl přijít až zítra, ale udělá si čas dneska. Američan. Rozvedený. Realitní makléř z New Yorku.“ Zamnula si palec a ukazováček. „A co tady máš v plánu?“ Na odpověď ani nečekala. „Zítra půjdem na oběd, ano? A ukážu ti naše slavný opatství. V pondělí pojedem nakupovat do Lyonu.“

Příklátila se dcerunka a začala se s Camille hádat, nebo spíš jen pokračovala v hádce, kterou předtím vedla s otcem. Jak by ne. I já jsem se s dospívajícími dcerami handrkovala snad už o všechno, na co si člověk vzpomene.

Její matka s trhnutím otevřela lednici a popadla láhev bílého vína.

„Představ si, že Océane chtěla, aby s ní její kluk zůstal u jejího táty přes noc. Což pochopitelně nestrpím – je jí čtrnáct. Jenže otci nakukala, že bere antikoncepční pilulky, a on se teď vozí po mně.“

Pokud si vzpomínám, na tohle dohadování u nás nedošlo. Než moje dcery začaly řešit tyhle spády, přestěhovaly se na kolej.

Camille nalila dvě sklenice a jednu mi podala. „Její otec je prostě *poule mouillée*.“

Zmoklá slepice? To samé už prohlašovala o jednom jeho předchůdci. A ten ze St. Louis byl pro změnu *crétin*.

„Máš pořád hodně... rušný život.“

Mávla rukou. „Kdepak, to je pryč. Teď se angažuju jako manželka a matka. Cluny není Paříž. Ale ty jsi promočená skrz naskrz. Océane, ukaž Zoe její pokoj. Jo, *svůj* pokoj.“

Do večere jsem se osprchovala a převlékla. Připadala jsem si spíš omámená než unavená.

„Jsi tady na dovolené?“ zeptal se Gilbert, jehož Camille nazývala „můj současný manžel“.

„Vlastně ne –“

Přerušilo nás zadrnčení zvonku. Jim mohl být tak o pět let starší než já, měl na sobě černé chino kalhoty a draze vyhlížející sako. Trochu připomínal George Clooneyho. Políbil paní domu na obě tváře, pohovořil s Gilbertem tak, že to znělo jako plynulá francouzština, a pak si prohlédl od hlavy k patě mě. Zadoufala jsem, že není republikán. Hádky o politice jsou to poslední, co bych teď potřebovala.

Zvládli jsme představování a usadili se ke stolu.

„*Lapin*,“ oznámila Camille, jen co prostřela. „Pamatuju si, že nejiš červený maso, a naštěstí jsem měla v mrazáku dva mladý králíky.“ Zнала ten příběh, jak můj otec a bratři ulovili jelena, když mi bylo osm. Zřejmě bych se tak jako tak stala vegetariánkou, jenom bych k tomu dospěla později. Tenhle postoj moje dávná spolubydlící nikdy nechápala.

„Tak co tě přivádí do Cluny?“ spustil Jim.

Kolem stolu se náhle rozhostilo ticho. Pod nápořem zbývajících pěti párů očí bylo všechno, s čím jsem se Camille nedokázala v dopise svěřit, najednou stejně nevyslovitelné.

„Camille mě sem zve už pětadvacet let.“

Hezoun se na mě usmál. „A zdržíš se tady? Mohli bychom něco společně podniknout.“

Když se otočil ke Gilbertovi, aby si nechal dolít, zuřivě jsem na kamarádku zamávala. *To ani omylem!*

„Je tady nějaká moucha?“ dotazoval se její choť.

„Ukázal bych ti okolí. Jako tvůj osobní průvodce,“ nabízel se Jim.

„*Lapin?*“ zeptala se znova Camille a přistrčila mi talíř.

Sotva zmizela v kuchyni a Gilbert se vydal pro další láhev, Jim začal vyzvídat: „Jsi ve Francii prvně?“

„Ano. Hodně jsem cestovala, ale jen po Americe.“

Usmál se. Kdybych zatoužila, aby mě tady někdo provázel, mohla bych pochodit mnohem hůř.

„Místní *fromage*,“ hlásila hostitelka. Minulý týden jsem přežívala výhradně na veganské dietě a uvažovala jsem, že bych na ni přešla trvale. Jenže po týdnu o chlebu a čekance jsem byla ukrutně vyhladovělá a ty sýry chutnaly úžasně. Tři druhy, všechny měkké. Mezi nimi jeden kozí a jeden plísňový.

Jim se začal loučit. Políbil mě na obě tváře.

„Tak co ve středu? Dáme oběd?“

„Ehm...“ Ani na mou odpověď nečekal. Když někdo vypadá jako George Clooney, nejspíš si to může dovolit.

„Nemůžu,“ hlesla jsem ke Camille, jen za ním zapadly dveře.

„Vždyť je tak... perfektní.“

„Nejsem připravená.“

„Člověk musí být pořád připravený,“ namítla.

Konečně jsem ze sebe vymáčkla to, k čemu jsem se chystala celý večer. Vysoukala jsem to ze sebe tlumeně, jako historiku bez děje a bez pointy, jako skutečnost bez obsahu.

„Keith zemřel.“

„*Mon Dieu!* Tos mi neřekla.“ Camille mě hned hubenými pažemi objala. „Ti chlapi. Infarkt, že jo? To je vždycky blesk z čistýho nebe.“

Gilbert se zasmušil. „Je to moc smutné. Kdy se to stalo?“

Aspoň někdo mě tu poslouchá.

„Před třemi týdny.“

Svalila jsem se do Océaniny postele. Myslela jsem, že budu spát snad deset hodin, ale už po dvou jsem se probudila.

Camille byla... přesně taková, jak se dalo čekat. Pomohla jsem jí na vysoké, když to potřebovala, a mohla jsem se spolehnout na to, že by totéž udělala pro mě, jenže dohazovat mi místní nápadníky

nebyla přesně ta pomoc, o jakou jsem stála. Potřebovala jsem prostor, abych se mohla nadechnout. Čas, abych si lízala rány, vyznala se v té smršti protichůdných pocitů, vybalancovala si čakry. Prozatím jsem si žádnou z těch nenadálých změn nehodlala připustit. Bylo mi, jako by kdosi všechny moje emoce naházel do krabice, přiklopil je víkem a otočil klíčem v zámku.

Dlouho jsem tam ležela a myslela na přívěsek ve tvaru mušle. Co se mi snažil naznačit? Do rána jsem měla ve věci jasno. Ta husa nad vchodem obchodu měla pravdu: pouť, cesta, nový začátek. U snídaně jsem Camille oznámila, že se chci projít, abych si vyčistila hlavu. A že to bude někam hodně daleko.

MARTIN

Plánoval jsem vyrazit hned nazítří, v neděli, ale ukázalo se, že si v turistické kanceláři nemůžu vyzvednout *credencial* – poutní knížku, kterou musím předkládat v hostelech po cestě, abych se v nich směl ubytovat. Žena z agentury mě pokárala za to, že se vydávám na cestu v tak nevhodnou dobu, poněvadž se od nich dá jen stěží čekat, že mi poskytnou požadované informace. Pak zdráhavě zatelefonovala místnímu zástupci Association des Amis de Saint-Jacques a domluvila mi schůzku na nedělní odpoledne. „Omlouvám se, ale tohle je jediná doba, kdy na vás má volno, *monsieur*.“

Potřeboval jsem i mapu do své britské armádní navigace. Musel jsem si ji objednat a nechat poslat do místního obchodu s turistickým vybavením. Logistický tým z Londýna mi potvrdil, že zásilku odeslali, avšak když jsem se sbalil a vyrovnal se s Jimem za činži, měl krám zavřeno.

Vlastně ani nedělní setkání s Jimem nedopadlo tak, jak jsme si usmysleli. Vyzvedl mě doma a pozval mě na pozdní snídani. Podle všeho měl pocit, že tady ztrácí svého jediného přítele. Francouzsky se sice domluvil slušně, nicméně pořád tu byla společenská přehra, na niž přivandrovalci naráželi.

Dali jsme si kávu a croissanty a plkali o hloupostech – mimo jiné o tom, že ta vdaná Francouzka, která se ho předtím snažila sbalit, ho teď seznámila s kamarádkou Zoe z Kalifornie. Jim ji zřejmě okouznil a ona přijala pozvání na rande.

Do obchodu jsem dorazil čtvrt hodiny před polední přestávkou. Majitel nikde. Obsluhovala mě starší prodavačka s orlím nosem, která ukázala na stojan s papírovými mapami.

„Un USB,“ vysvětloval jsem. „Une livraison.“ Mělo to dojít jako zásilka.

Předstírala, že nechápe, a když jsem svou žádost zopakoval pomalou a přesnou francouzštinou, zavrtěla hlavou. Jak od ní můžu čekat, že ví něco o soukromé dohodě s majitelem?

V téhle slepé uličce nás zastihl příchod asi čtyřicetileté ženy. Byla oblečená konvenčně: v džínách, v dlouhém vlněném svetru a teniskách, ale něco na ní mi hned zpočátku napovídalo, že by mohla patřit k té křesťanské komuně kolem Taizé. Zdejší nabídku loveckých zbraní vyhodnotila s očividnou nevraživostí.

„*Bonjour, excusez-moi,*“ oslovila prodavačku s přízvukem, vedle kterého jsem si připadal jako předseda pařížské Académie. Navíc leccos prozrazoval. Amerika – a s úspěchem bych se vsadil, že Kalifornie. V tuhle roční dobu bylo ve městě turistů pomálu, takže to určitě musí být Jimova nová známost. Tenhle typ se mu líbí. Pohledná – modré oči, kaštanové vlasy po ramena, nenucený úsměv –, krajanka a je tu na dovolené, takže tenhle románek asi nebude mít dlouhé trvání.

Pokračovala: „*Je ne parle français très bien.*“ Ona nemluvit moc dobře francouzsky. Tak o tom nebylo pochyb.

Naznačila, jako by si dávala na záda ruksak. „*Une batoh.*“

Než jsem se osmělil zasáhnout a ujmout se tlumočení, opáčila prodavačka obstojnou angličtinou: „Jistě, a jakou velikost?“

Zoe – protože to bezesporu byla ona – naznačila rozměr rukama a *madame* zmizela vzadu, což mi poskytlo příležitost nakouknout za pult a poohlédnout se po své zásilce. Prozkoumal jsem několik obálek a balíčků, a když jsem vzhlédl, viděl jsem, že mě Zoe pozoruje se založenýma rukama. Když se obsluha vrátila, Američanka si ji odtáhla stranou a pošeptala jí něco do ucha. *Madame* mi věnovala záštiplný pohled, byť jsem si v tu chvíli nevinně prohlížel mapy na stojanu.

Batoh, který jí přinesla, měl přinejmenším sedmdesát litrů – což byla velikost, kterou zákaznice prve ukazovala. Dokonalý, pokud ho tedy míní nacpat designovými hadříky a přenést od taxíku k odstavovací přepážce na letišti Charlese de Gaulla. Když se prodavačka zase podívala na mě, mrkla Zoe na cedulku. Mohl jsem jí prozradit předem, že se ceny nedohledá.

„Kolik stojí?“ zeptala se.

„Sto osmdesát pět eur.“

„Jejda. A nemáte něco levnějšího? Třeba nějaký loňský model?“ Zasmála se, načež se *madame* k mému překvapení přidala. Po krátkém rozhovoru tlumenými hlasy prodavačka zase odpochovala do skladu. Zoe zůstala stát a nespouštěla ze mě oči.

Chtěl jsem se představit – „Řekl bych, že máme společného známého...“ –, když vtom jsem v jejím obličejí zaznamenal urputně vážný výraz nesouhlasu.

Místo toho jsem tedy vzal z police buzolu a začal předstírat, jako bych se ji chystal strčit do kapsy. Užíval jsem si, jak Zoe váhá mezi chutí obořit se na mě a chutí povolat zpátky *madame*. Když v ní očividně převládlo druhé rozhodnutí, vrátil jsem buzolu, kterou jsem celou dobu držel ve druhé ruce, zase na poličku.

Chvilí trvalo, než se dovtípila, že jsem právě předvedl kouzelnický trik určený pro pobavení sedmiletých mrňousů. Trik, kterým jsem opravdu bavil – a víc než jednou – sedmiletou Saru. Tak před deseti lety.

Zavrtěla hlavou, pak ukázala směrem, kam zaplula *madame*, a vytvořila z prstů pomyslnou pistoli, kterou na mě namířila po vzoru amerických poldů. Vzkaz byl evidentní: *Co za idiota se pokouší krást v obchodě, kde je to jak ve zbrojnici?* Ovšem představa, že by se prodavačka přiřítla s pětačtyřicítkou v ruce, byla tak nepravděpodobná, až mi to přišlo absurdní. Usmál jsem se a Zoe úsměv opětovala. Pak si zakryla pusou dlaní, aby se nezačala hihňat nahlas.

Zadoufal jsem, že nás Jim časem představí – a vzápětí mi to došlo. Zítra touhle dobou budu už na cestě a doprovázet mě nebude nikdo jiný než moje maličkost. Ucítil jsem, jak mě bodlo u srdce. Byla to už taková doba, co jsem s nějakou ženou naposledy zažil podobně rozpustilou chvíli, okořeněnou dokonce špetkou spiklenectví. Nejspíš jsem si to dovolil jedině proto, že ji má v merku kamarád.

Vtom se zezadu vynořila *madame* s menším batohem a vyklepávala z něj prach. „Tenhle můžete dostat jako dárek,“ nabídla zákaznici. Důvod, proč se ten ruksak ocitl vzadu pod chuchvalci prachu,

byl zřejmý, i když možná ne čistokrevné Američance. Byla to *édition spéciale* k jihoafrickému mistrovství světa ve fotbale 2010 s portréty francouzského kapitána a trenéra. Žabožrouti se toho roku naprosto znemožnili a fanoušci byli tak zklamaní, že to vedlo až k parlamentnímu vyšetřování, což v mé vlasti vyvolalo gejzír škodolibosti.

Zoe se chopila „dárku“ a odešla, ale ještě předtím ke mně vyslala poslední zářivý úsměv. *Madame* na mě mávla svazkem klíčů. „*Fermé.*“

„*Attendez*“ – počkejte –, namítl jsem, ale nemělo smysl se s tou protivnou osobou hádat. Při troše štěstí bude její šéf po obědě zpátky. Když jsem odcházel, mrkl jsem se na otvírací hodiny na dveřích. V neděli odpoledne mají zavřeno. A taky celé pondělí.

Štíhlá mladá žena v turistické kanceláři právě otáčela ke sklu ceduli s nápisem *FERMÉ*.

„Můžete ještě chvíličku počkat?“ vyhrkla jsem. „Potřebuju informace o Caminu – Cheminu. *S'il vous plaît*.“

Mávla na mě, ať jdu dál. „V pořádku. Na to stačí pět minut.“

Trvalo to přece jen o něco déle. Měla příslušné brožurky, ale spíš o historii a s fotografiemi krajiny než s praktickými tipy. Francouzi tady vesměs uměli slušně anglicky a rádi si popovídali. Jako ten chla- pík ve starožitnictví, který mi dopřál čtvrt hodinovou dějepisnou přednášku a vysvětloval mi, že většina poutníků se v současnosti vydává spíš na spirituální než na náboženskou cestu. Teprve pak mi prodal ten přívěsek ve tvaru mušle.

„A neměla byste průvodce?“ zeptala jsem se mladé Francouzky.

„Ty vycházejí až v únoru.“

Vždyť je únor. Odlétala jsem z L. A. třináctého.

„Kde budete končit?“ zajímala se. „Na španělské hranici, nebo až v Santiagu?“

„Jak je to daleko? Na tu hranici?“

„Tisíc sto kilometrů. Přibližně. Sedm set mil.“

Na okamžik mi to zjištění vzalo dech. Tenhle pocit jsem znala a uměla si s ním poradit, ale moje mantra k téhle situaci seděla tak dobře, až jsem se z toho málem rozesmála. *Jeden den za druhým*.

Letenku domů mám zabukovanou na 16. března... za třicet dní. Počítejme dva dny na zpáteční cestu do Paříže. Takže zbývá osmadvacet dní. Sedm set mil...

„Máte kalkulačku?“ naznačila jsem prsty ťukání do kláves.

Podala mi ji zpod pultu.

Rovných pětadvacet mil denně. Jak rychle bych musela jít? Čtyři míle za hodinu? Jenom šest hodin denně. Když pokaždé vyjdu hned

po svítání, kolem poledne tu vzdálenost zdolám a získám dost času, abych si našla nocleh a pokochala se vyhlídkami. Když dodržím rozpočet dvacet eur denně, ještě mi zbude dost, abych se dostala zpátky do Paříže. Jestli měl pravdu ten starožitník a cestou je pro poutníky všechno levné, ne-li dokonce zdarma, měla bych s penězi vyjít.

Vrátila jsem jí kalkulačku. „Půjdu ke španělské hranici.“

„Výborně. Francouzská část cesty je sice obtížnější, ale jsou na ní kratší úseky, lepší krajina i kvalitnější jídlo a víno.“ Plus kvalitnější lidé, což ani nemusela dodávat. „Španělsko je jako *autoroute* plná poutníků. Každý den se honíte, abyste si vyjednala lůžko v hostelu, a když se pak probudíte...“ Naznačila drbání. Blechy.

„Máte mapu?“

„Mapy dostáváme s průvodci.“

Jak jinak.

„Ale tu nepotřebujete. Prostě sledujte mušle. Značky. Na stro-mech a stožárech najdete symbol mušlí svatého Jakuba. Slouží jako ukazatel.“

Pokojná chůze francouzským venkovem po prastaré poutnické trase. Posloupnost prostých, každodenních úkonů, které člověku ponechají dost času na přemýšlení a obrodu. A možná už ji zažívám. V tom loveckém obchodě jsem překvapila sama sebe, když jsem se zasmála – poprvé od Keithovy smrti. Ale smí se žertovat o zbraních?

„Kdy vyrazíte?“ ozvala se dívka.

„Dneska.“ Vylétlo to ze mě bez rozmyslu. Okamžitě jsem věděla, že je to správná odpověď. *Když ne teď, tak kdy? Když ne ty, tak kdo?* Musela jsem se věnovat sama sobě, přejít načas do ústraní, abych se dokázala vypořádat s Keithovou smrtí, než vůbec dokážu uvažovat o nákupech s Camille, která si nezaslouží, aby na ni někdo ze vzdálené minulosti navalil veškerý svůj žal. A Océane získá zpátky svůj pokoj.

„Vždyť je zima.“

„Vyrostla jsem v Minnesotě.“ Tam mrzne, až praští, kdežto tady bylo pořád přinejmenším pět stupňů nad nulou. Krom toho se chůzí zahřeju. „A Španělsko je na jihu, ne?“

Napsala mi jméno jedné místní kavárny. „Monsieur Chevalier tam má schůzku s dalším *pèlerinem* – poutníkem. Ve čtrnáct hodin.“ Protočila panenky, snad nad zjištěním, že se najde ještě další poše- tilec ochotný vyrazit na tuhle pouť v zimě. „Za malý poplatek od něj dostanete poutnickou knížku do hostelů. A taky pár rad.“

U Camille jsem si dala oběd. Stolování probíhalo mnohem uvolněněji než při včerejší večeři. Gilbert šel ven s přáteli. Bastien jedl u své počítačové hry, a jestli byla doma Océane, šikovně se maskovala.

„Musíš zůstat tady!“ přemlouvala mě kamarádka. „Copak by sis s sebou mohla vzít dost šatů? A krémů na obličej?“

„Budu si muset nechat věci tady. Nevadí ti to?“

„Jenom jestli nebudeš mít na přemýšlení až moc času.“

Nabalila mi do batohu jídlo, dlouze mě objala a napsala mi svoje telefonní číslo, až mi dojde, jaká to byla bláhevost. Nakonec mi popřála hodně štěstí a odvahy.

Kavárna byla na opačném konci města. Číšník mi ukázal na stůl v rohu, kde seděl asi šedesátiletý muž s laskavým obličejem. Na pleši měl křížem nalepenou náplast. Rakovina kůže, došlo mi. Z toho ne- ustálého chození na sluníčku.

„*Bonjour*,“ pozdravila jsem. „Monsieur Chevalier?“

Podíval se na mě přes obroučky brýlí hnědýma očima lemovanýma dlouhými řasami. Ve tvářích měl dolíčky.

„*Oui*. A vy jste?“ Mluvil anglicky s přízvukem, který mi připomněl jeho jmenovce Maurice. Skoro jsem čekala, že tu začne zpívat šanson.

„Zoe Wittová.“ Vysvětlila jsem mu, že mě posílá dívka z turistické kanceláře, a podala jsem mu ruku. Stiskl ji, ale pak se ke mně naklonil a políbil mě z obou stran na tváře.

„Dáte si kávu?“

Obavy mě asi prozradily. „Na účet podniku,“ dodal a zvedl tři prsty – ne k obsluze, nýbrž k vysokému muži v povědomé kostko- vané bundě, který čekal u baru. Ke zlodějčkovci z krámu se zbra- němi.

Poté monsieur Chevalier vytáhl sešitek asi o rozměrech pasu, v němž byly stránky s prázdnými kolonkami na razítka. Vyhlíželo to jako deníček světlušky ze skautu. Orazítkoval mi první políčko gumovou mušličkou s nápisem Cluny. Mušličkou a něčím, co připomínalo jehňátko. No vida. Vysloužila jsem si první razítko, a to jsem ještě neudělala ani krok.

„Kolik vám dám?“

„Tohle je bezplatné.“

„Ale v turistické kanceláři říkali –“

„Poslyšte první radu ohledně Cheminu: berte, co se vám nabízí. Sama budete mít později nejednu příležitost pomoci jiným. A taky se spolehnout na jejich nezištnost.“

Zlodějíček nám přinesl ke stolu tři kávy: dvě černé, a pro mě větší, s čepičkou smetany a dvěma sáčky cukru. „*Merci*.“ Další laskavost zdarma. K mému zasvětiteli pronesl cosi rychlou francouzštinou. Z gest jsem pochopila, že si žertem stěžuje, proč musel platit.

Natáhl ke mně ruku, já ji stiskla a jeho pohled mi vzápětí sklouzl na hrudník. Hm, Francouzi nejsou o nic lepší než Američani. Cítila jsem, jako by se mezi námi něco změnilo – a ne k lepšímu. Dlouhán si sedl, aniž se představil.

Chápu. Než v tom krámě začal dělat šaškárny, málem jsem ho přistihla, jak chce opravdu něco štípnout. Trapas.

Vypadal o něco starší než já, i když byl očividně v dobré kondici. Metr osmdesát pět, možná ještě o pár čísel víc. Upravené hnědé vlasy. Jeho oči byly najednou obezřetné a neproniknutelné. Zjevně lovec. A okouzlující, když se mu zachce.

Monsieur Chevalier se dál věnoval mně. Putoval z Cluny do Santiaga pětkrát a jednou i zpátky.

„Co vás k té cestě přimělo?“ dotazoval se.

„To se těžko vysvětluje. Mám pocit, že jsem ztratila spojení s vesmírem...“

Nenaléhal na mě. Místo toho se podělil o dalších pár zkušeností. Moje tenisky prý nejsou zrovna ideální, nicméně pro začátek budou stačit. Rozhodně si musím dennodenně měnit ponožky a večer si

sundávat mokré. Puchýřům – *ampoules* – se ani tak nevyhnu, ale dají se ošetřit tak, že je propíchnu jehlou s nití, a co je důležité, tu nit v nich musím nechat. Potřebuju taky zavírací špendlíky, abych si ve dne mohla připíchnout svršky na batoh. Snáz mi uschnou.

„Na Cheminu jsou jisté jenom dvě věci,“ uzavřel věštecky. „První jsou *ampoules*. A druhá: až vstoupíte do santiagské katedrály, rozpláčete se.“

Nemínila jsem jít za španělskou hranici, takže pláč se mi nejspíš vyhne, ačkoli jsem počítala s tím, že jednou se dostavit musí.

Pak si monsieur Chevalier všiml mušličky na mém krku a na chvíli ztichl, jako by se na něco soustředil. „Zoe,“ oslovil mě a moje jméno znělo v jeho ústech téměř cizokrajně, „vím, že tahle mušle poputuje do Santiaga. A až dojdete na konec cesty, najdete... to, oč jste přišla.“

Zadíval se na ni ještě o chvíli déle. Možná stejně jako já vycítil, jak ten přívěsek kolem sebe cosi vyzařuje. „Mám v úmyslu jít v dubnu španělskou trasu. Třeba vás tam potkám.“ A nakonec dodal: „Chemin vás změní.“

Dopila jsem kávu, hodila si batoh na záda a zamířila směr Španělsko.

Než Zoe se strohým pokývnutím k mé židli odešla z lokálu, necítil jsem už valné sympatie ani k ní, ani k našemu poradci. Dalo se přece čekat, že ten plešatící a strojeně vážený Gerard Depardieu s příznaky fanatismu se bude k mladší ženě chovat s předvídatelnou pozorností. Mnohem víc mě však překvapilo, že Zoe je z nejasných spirituálních důvodů ochotná vyměnit Jima za Camino. A taky neváhá – přestože jí očividně dělalo potíže zaplatit za batoh či za kávu – vyhodit 275 eur za pouhý suvenýr.

Přívěsek, který jsem zahlédl na jejím krku, když jsme si potřásl rukama, visel ve výloze obchodu s cetkami už nějakou dobu. Asi před měsícem jsem se na něj poptával, jelikož mě napadlo, že by se Saře třeba líbilo mít nějakou upomínku na mou pouť. Pozdní devatenácté století, možná Vídeň, možná carské Rusko, odpověděl starožitník a přepečlivě sledoval můj výraz, jako by toužil uhodnout, čemu bych osobně dával přednost.

Mlčky jsem naslouchal, jak se monsieur Chevalier lyricky rozplývá nad Caminem. Zřejmě vážně věděl, o čem mluví, a rozdával rady velkoryseji, než kdybych za ním přišel sám.

Když Zoe odešla, vrátil se k mateřštině. „Potřebuju vidět vaše boty.“

„Nemám je teď na sobě. Ale už je mám dávno prošlápnuté. Jsem zkušený turista.“

To bylo z mé strany holedbání, i když dlužno uznat, že před rokem jsem pár dní chodil po Lake District se svým kamarádem Jonathanelem, britským brigádním generálem.

„Chemin není běžná turistická trasa.“

„Jsou to dobré a pevné pohorky. Oblíbil jsem si je.“

„Jenže na devadesátidenní putování budete potřebovat něco lehčího. Obout se do tvrdých turistických bot je nepředloženost.“

Puchýřům se beztak nevyhnete, a navíc budete mít problém s koleny.“

Jestli mě mohlo něco vyděsit a varovat, byla to tahle poznámka. Jenže, milý pane, já ještě potáhnu těžký vozík. Potřebuju mít kotníky zafixované a boty pevné tak, abych se v nich mohl zapřít.

„Batoch si poneseš sám?“

Když pomínu technickou stránku, tedy že si výbavu spíš povezu, udivilo mě, že jsou k máni i jiné možnosti. Zdálo se mi, že na francouzském venkově budou šerpové dost nedostatkovým zbožím.

„Copak to jde jinak?“

„Můžete si nechat věci převážet taxíkem.“ Tak tohle pro mě byla vážně novinka. Věděl jsem, že na španělském úseku Francouzské cesty se podobné služby nabízejí, ale tady ve Francii jsem při přípravách na nic podobného nenarazil. „Pokud nemáte dost sil, je to pochopitelné,“ pokračoval monsieur Chevalier. „Jinak ale... budete bydlet v hostelech?“

„Spíš mám v plánu hotely nebo *chambres d'hôte*. Ten *credencial* jsem chtěl jen pro všechny případy.“

„Měl byste nocovat v hostelech. V tuhle roční dobu žijí tyhle ubytovny skoro z podstaty. Je od nich velkorysé, že vůbec zůstávají otevřené.“

Pak konečně vytáhl tu knížečku. Jako každý francouzský úředník však pokládal za nutné mi předvést, že je ve své funkci nadán nemalými pravomocemi a může se rozhodovat podle vlastního uvážení.

„Dám vám ji, ale musíte bydlet v hostelech.“ Nemusíte ani hádat, z jakého jazyka pochází slovo „byrokrat“.

Obřadně mi orazítkoval první kolonku a připojil datum. „Čtyřicet eur.“

Skoro polovina denního rozpočtu. Podal jsem mu padesátieurovku a monsieur ji bedlivě prohlédl proti světlu, než mi vrátil drobné. Nejspíš zahlédl, jak jsem se zatvářil.

„Je to ani ne padesát centů na den. Ostatně cestou poznáte sám, jaké zástupy dobrovolníků se snaží, aby vaše pouť byla bezpečná a pohodlná. Sluší se jim to aspoň trochu oplatit.“

Proti tomu nic nenamítám. Jen to školení si mohl odpustit.

Pak se na mě zadíval a dal mi stejné požehnání jako prve Zoe.
„Chemin vás změní. Změní každého.“

Nepochybně to pokládal za přínos.

Obloha byla bez mráčku a sluníčko navzdory kalendáři slabě hřálo. Na lampách i na sloupcích plotů, na stro-
mech, brankách i zdech na mě pravidelně jukaly
modrozluté nálepky se stylizovanou mušlí, veliké asi jako navští-
venka. Cesta se za městem nejdřív prudce zvedala, potom se srov-
nala a zavedla mě do mého prvního lesa.

Byla to jen chabá nápodoba lesů u nás doma, takový háj s nevýraz-
nými barvami. Hlavou mi blesklo, že jednou z mých nejšťastnějších
vzpomínek z dětství bylo kopat do hromad zetlelého listí, jaké leželo
na cestě i tady. Stromy byly holé a těch pár jehličnanů, které mezi
nimi sem tam vykukly, mi připomnělo Vánoce na severu Kalifornie
či v Coloradu.

V grošovaném slunečním světle jsem v dálce zahlédla srnku
a chvíli ji pozorovala. Byla jsem až nábožně zticha. Po chvílce se
zvíře obrátilo, přeskočilo spadlou kládu a zmizelo v šeru.

Cesta z lesa mě vedla do polí a dál mezi statky. Nevysoké ohrady
tu rozdělovaly blátivé cesty i kamenné zídky. Pak se z bahna zvedla
velká bílá kráva a upřeně pozorovala, jak procházím kolem. Došlo
mi, jak poklidné tohle putování bude. Sama v lůně přírody budu mít
dost času přemýšlet, cítit, vzpomínat. Ruka mi vylétla k přívěsku.
V té mušliče jako v misce spočívalo srdíčko, které mi kdysi věnoval
Keith. Tolik jsme se od sebe lišili, ale naučili jsme se chápat jeden dru-
hého a nehledě na povahové rozdíly jsme spolu dokázali vycházet.

Zrovna teď ale přede mnou vyvstaly naléhavější otázky. Poutníci
ve středověku měli po cestě špitály nebo kláštery, kde se mohli najít
a přespat. Mnohé z nich stály dodnes a podle brožurky z turistické
kanceláře nabízely zájemcům noclehy i nyní. Tak kde jsou?

Po dvou hodinách – to už se začínalo šerit – jsem došla do ves-
ničky Sainte-Cécile, jak mě informovala cedule. Byl tam autoservis

a kavárna, jenže obojí vypadalo opuštěně. Za výkladem jsem zahlédla plechovky s barvou a pocákané plachty. Veřejné záchodky byly zavřené. Zbýval jedině kostel a restaurace – a puberták dřepící na chodníku. Z jeho mobilu se ozývalo ryčné duc-duc, které v tom tichu působilo divně, a on sám mě nebral na vědomí. Jedna z krav k němu na okamžik zvedla hlavu.

Když jsem zaklepala na dveře restaurace, otevřela mi šedovlasá stařenka. „*Fermé.*“

„Mohla bych si u vás zajít na WC?“ zeptala jsem se.

Zavrtěla hlavou a mně chvíli trvalo, než mi došlo, že to není odmítnutí – zkrátka mi dávala najevo, že anglicky nerozumí.

„*Toilette?*“ Bylo nadmíru užitečné naučit se tohle slůvko správně vyslovovat. Posunky bych to předváděla velice nerada.

Zabralo to – a čas v oné místnůstce jsem využila k vymýšlení dalších jednoduchých dotazů.

„*Un hostel? Un motel? Un trailer?*“ Sklonila jsem hlavu a složila pod ni ruce.

Ukázala na značenou cestu a doprovodila to deseti prsty. Deset mil. Ne, kilometrů. I když to je mi putna, protože takovou vzdálenost stejně do tmy neujdu.

„*Pèlerine?*“ Ukázala na můj batoh. Chvíli mi trvalo pochopit, že s touhle nespoknutou koncovkou je to ženská varianta slova „poutník“. Poutnice. „*Chemin de Saint-Jacques?*“

Přikývla jsem a ona se rozpovídala. Vůbec jsem jí nerozuměla, nicméně vycítila jsem, že to do značné míry souvisí s mým počínáním a že se mi snaží pomoci. Přinesla mi sklenici vody. Nejspíš usoudila, že chci jít dál.

Kravky se netvářily, že by stály o společnost, takže mi zbývalo jedině místo, pro „poutnici“ naprosto příhodné: kostel. Byl otevřený a prázdný, žádná tabulka sem vstup nezakazovala. Uvnitř byly dokonce i nějaké polštáře, takže jsem si je narovnala na jednu z lavic.

Vyrostla jsem v bohabojné rodině, třebaže víc než Boha jsme se báli otce. Když jsem však nastoupila na vysokou, nechala jsem víru spát. Ani Camilliny katolické výčitky svědomí během našeho pobytu na

koleji mě nijak neponoukaly, abych se po studiích pokorně vrátila k rodnému stádu. Moje poslední pouto s vírou přeřala matka. Když jsem se jí svěřila, jak jsem Camille pomohla v těžké chvíli, zřekla se mě. A já se na oplátku zřekla víry. V příštích dvaceti letech jsem vkročila do kostela jenom dvakrát. Poprvé kvůli matčinu pohřbu – umřela na rakovinu a já ji celé tři roky od té roztržky neviděla. Tudiž ani nikdy nepoznala svoje dvě vnučky.

Podruhé jsem tam stála před třemi týdny. Kvůli Keithovi.

A teď, první noc na Caminu, skončím v temném a studeném francouzském kostelíku. Blažilo mě pouze vědomí, že jsem zatím neutratila ani cent. Měla jsem s sebou dost oblečení na to, abych se zahřála – jakžtakž. Z kazatelny se na mě usmívala Madona s děťátkem, odněkud po mně nejspíš pokukovala i zdejší patronka svatá Cecílie. Tvrdá lavice a kabát, který měl do péřového spacáku daleko, mi daly první cestovní lekci. Mušlička mě možná dovede až do Španělska, ale jestli chci pokračovat aspoň trochu pohodlně, musím tuhle pouť trochu plánovat.

Místo nákupu čarovné mušličky jsem věci důkladně naplánoval, jenže za daných okolností bylo třeba rozvrh o den posunout. Domluvil jsem si příští noc leh se snídaní v penzionu, který vedl nějaký Angličan v Tramayes, o devatenáct kilometrů dál. A na další noc jsem si zamluvil pokoj pro jednoho v hostelu v Grosbois-en-Montagne. Moje investice do *credencialu* tím přinese první ovoce.

Jim mi za pivo a společnost naštěstí protáhl pronájem o další noc. Vylíčil jsem mu zážitek se Zoe a on nebudil dojem, že by ho to zvlášť zarmoutilo – zato ho překvapilo, co si o ní myslím.

„Mně teda nijak zvlášť vypočítavá nepřišla. Měl jsem z ní pocit, že s tím obědem souhlasila, jen aby mě neurazila. Snad jsem ji odsud nevyhnal.“

Když jsem se nad tím víc zadumal, asi jsem neměl právo ji odsuzovat. Proč by si nemohla rozmyslet rande, které jí vlastně dohodila kamarádka? A těžko někoho odsuzovat za vypočítavost, když o batohu prohlásí, že si ho nemůže dovolit, v naději na lepší cenu – zvlášť ve Francii, kde obchodníci nesleví ani cent krom vládou posvěcených období výprodejů. Koneckonců nemohla ani za to, že jsem tu mušličku nekoupil Saře, když ještě byla ta šance.

Na podlaze ležela moje vybava, připravená k poslední kontrole.

Turistické oblečení. Tři páry ponožek. Goretexová bunda s kapucí. Outdoorové kalhoty, k nim návlek proti dešti. Dvě sady termoprádla, flísová mikina, čtyři speciální turistické košile. Víceúčelová vlněná čepice, která případně poslouží i jako kukla a šála. Rukavice, dioptrické i sluneční brýle, hodinky. Na večery náhradní kalhoty, rezervní boty dejme tomu skoro turistické a ještě kašmírový svetr.

Kempovací vybavení: stan, spacák, karimatka, rychleschnoucí ručník z mikrovlákna, miniaturní plynový vaříč, hliníkový kotlík, příbor.

Toaletní taštička, lékárnička. Její obsah jsem omezil na minimum, poněvadž mi připadalo, že lékárna je v každé francouzské vesnici.

Pak elektronika: odlehčený notebook, napájecí kabel, mobil, kterým budu i fotit a natáčet, nabíječka, miniaturní stativ, náhradní baterie do navigace, sluchátka, bloček s lepicími papírky. Místo GPS navigace bych mohl spoléhat jen na mobil, ale Jonathan mi poslal speciální vojenský přístroj a s ním šek na dvě stě liber, který mi armáda proplatí proti podrobné zprávě o jeho fungování, podané po absolvování cesty. A ještě připojil doporučení: „Aspoň nebudeš muset vytahovat telefon v dešti a bát se, že se ti namočí, ledaže bys ho urgentně potřeboval.“ Pouze ty mapy byly pořád na flešce kdesi v obchodě s turistickými potřebami.

Dál jsem měl s sebou: termosku, láhev na vodu, baterku, kompas, švýcarský armádní nožik, loňského průvodce pro úsek Svatojakubské cesty mezi Cluny a Le Puy (oranžový sešitek se seznamem ubytování a služeb). Pas, peněženku s kreditkou, hotovostí a fotkou Sary. Vizitky. A *credencial*.

Rozhodl jsem se vyzbrojit hůlkami. Pokud mě nějaká část těla zradí, nejspíš to budou kolena. Jedno jsem měl operované a obě vyžadovala zvláštní ohledy. Hůlky s karbonovým kompozitem a tlumícími hroty mi přece jen trochu odlehčí.

A harmonika. Kolem dvacítky jsem se muzice hodně věnoval, ale teď už jsem léta nehrál. Třeba bych mohl volné chvíle na cestě využít k osvěžení svých dávných uměleckých sklonů.

Všelijaké náhradní součástky a nářadí, náhradní pneumatiku nevyjímaje.

„Ta halda že se má vejít do tohoto?“ Jim ukázal na všechny věci na podlaze a pak na tři odnímatelné tašky, které tvořily vnitřek vozíku.

„Ještě tam zbude místo. Nosnost osmdesát kilo.“

„Tak přibal ještě něco.“

„Co jako?“

„Něco, co se bude dobře vyjímat na fotkách. Jako když pronajímáš dům na léto. Všichni víme, jak ošuntěle takový bydlení vypadá. A přitom můžeš za pár eur nakoupit super skleničky na víno, kávovar, pár reprodukcí na zeď...“

„Skvělý nápad. Přihodím pár obrazů, aby to v hostelech vypadalo útulněj.“

„Poslouchej mě. Vezmi si nějakou tu skleničku na víno, skládací židličku a kávovar na ten svůj vaříč. Pak se po cestě můžeš fotit, jak si lebedíš v přírodě a popíjíš vínko nebo kafčo a vypadáš jako –“

„– jako blbec.“

„Kdo si má podle tebe ten vozík kupovat? Lidi, co mají špatný záda. Postarší. Takoví, co si rádi dopřejou. Věř mi, moc dobře vím, co si trh žádá.“

„Ty víš akorát to, co od trhu chtějí lidi, co sedí ustavičně na zadku a popíjejí kafčo nebo vínko.“

„Což je pořád jedna a tatáž cílová skupina. Staroušové, kteří už chtějí mít v životě trochu pohodlí. Já bych se vykašlal na vozíky a rozjel službu, která bude nosit bágly za tebe.“

„Ta už údajně existuje. Přesto ji žádný svědomitý poutník nevyužívá, pokud nemá zdravotní problémy.“

„Anebo používá, ale jen když se nikdo nedívá. No nic. Obstaral jsem ti dárek na rozloučenou.“

Vtiskl mi do ruky trojitě balení kondomů. Uchechl jsem se.

„Pochybuju, že pro ně najdu využití. V tuhle roční dobu Camino skoro nikdo nechodí.“ Sotva jsem to vyslovil, uvědomil jsem si, že někdo by se přece našel. A rázem mi bylo trapně.

Jim se usmál. „Jestli Zoe potkáš, pozdravuj ji ode mě. A s tím kávovarem to ještě zvaž.“

ZOE

Když jsem se v kostele probudila, měla jsem v hlavě jen kávu. Za jedno cappuccino bych neváhala vyměnit celou taštičku s kosmetikou. Žena, která se přišla do kostela pomodlit, na mě překvapeně vytřeštila zrak. Anebo ji možná šokovalo, jak vypadám. Pokrčila jsem rameny. „Škoda, že tady nemáte hostel.“

Restaurace měla pořád zavřeno, ale šedovlasá paní ze včerejška už kmitala uvnitř a zase mě zachránila. Neměla sójové ani mandlové mléko – a nerozuměla pojmu *fair trade* –, nicméně její espresso bylo horké a silné. Za dvě eura. Moje první útrata na Caminu. Horká voda, kterou jsem si ho mohla dolévat, se podávala zdarma.

Pár minut mi trvalo, než jsem zase narazila na symboly mušliček. Snědla jsem jedno z jablek, kterými mě vybavila Camille, ulehčila batohu a doplnila palivo. Ve stránkách pod sebou jsem viděla shluky domků ve skalních průrvách a vesničky na úpatí kopců. Některá ze stavení o něco výš vypadala jaksi větší. Jedno mezi stromy by se při troše dobré vůle dalo označit jako *château*.

Po třech hodinách cesty mě mušličky dovedly kolem kostela až na hlavní ulici obce Tramayes, kde proudili lidé do samoobsluhy a zase z ní vycházeli. Jiné obchody tu byly zavřené. Šla jsem podle šipek až k veřejným toaletám – taky zavřené.

Stejně jako turistická kancelář.

Sundala jsem si batoh a začala studovat inzeráty ve výloze. Vývěskám jsem rozuměla i bez chatrných znalostí francouzštiny. Zdejší ceny začínaly na pětadvaceti eurech, ale vyskytovalo se tam i oznámení o přístřeší pro poutníky, které bylo zdarma. Kuchyňka, toalety, horká voda, sprcha. Ne počkat... před horkou vodou a sprchou stálo slůvko *non*. Naposledy jsem se sprchovala u Camille. Bylo mi do breku.

Zastavila se u mě dvojice o pár let starší než já.

„*Puis-je vous aider?*“ zeptal se muž – upravený, v dobré kondici, s hustými šedivými vlasy. Můžu vám nějak pomoci?

„*Je ne parle français très bien.*“

„*Je ne parle pas français très bien,*“ opravil mě a zazubil se. „Tohle byste se asi měla naučit správně.“

„Američanka?“ zeptala se mě štíhlá blondýnka ve značkových džínách.

Představili se jako Richard a Nicole. Australané. Prý mají ve vesnici letní sídlo.

„Tak vy jdete Camino!“ vyhrkla Nicole.

„Snažím se.“

„To víte – Francie,“ poučil mě Richard. „V tomhle kraji je při pondělku všechno zavřené. Jinde si zase berou volno kterýkoli jiný den v týdnu – jako na potvoru vždycky ten, kdy k nim dorazíte. Jak jsme sami zjistili.“

„Vy jste šli Camino?“

„Vloni. Odsud. Pouhých dva tisíce kilometrů a dvaosmdesát dní. Člověku to změni život.“

Když oni dokázali dojet až do Santiaga, musím to zvládnout přinejmenším na španělskou hranici.

„Co hledáte?“ zeptala se Nicole.

„Na Caminu, nebo v téhle vesnici? Místo, kde bych se mohla vyspat. Mapu. Vlastně cokoli. Vyrázila jsem trochu nepřipravená.“

„My jsme šli podle map z průvodců. A když jsme je nepotřebovali, vyhodili jsme je.“

Vyměnili si pohledy.

„Můžete přespát u nás,“ navrhl mi Richard. „Další město je Grosbois – devatenáct ká em.“

„Nakonec to bylo jednadvacet, vzpomínáš?“ ozvala se Nicole.

„To je jedno, ale byla byste blázen, kdybyste se to snažila ujít do večera.“

Berte, co se vám nabízí, kladl mi na srdce monsieur Chevalier.

Zavedli mě do zrenovaného kamenného statku na kraji obce. Když Nicole zjistila, že jsem nocovala v kostele, zhrozila se. Za deset minut už jsem se rozvalovala v jejich vaně.

Při obědě, kdy se podávala domácí zeleninová polévka okořeněná spoustou historek z Camina, se ukázalo, že Richard je specialista na management – a ředitel firmy. Bylo těžké sebou netrhnout, nicméně jsem se už asi neovládla, když to Nicole korunovala sdělením, že ona pracuje pro největší australskou důlní společnost. Jako právnička.

Mou reakci si patrně vyložila mylně. „Musí být poněkud děsivé podniknout to celé sama.“

„Zatím ani ne. Snažím se to brát, jak to přijde.“ Což se ovšem snáz řekne, než udělá. Druhý den cesty. Po koupeli.

„Ještěže asi tak každých deset kilometrů natrefíte na nějakou vesnici,“ ujistila mě Nicole. „Většinou i dřív.“

Richard se na mě zaculil. „Vynásobte to pěti a vydělte osmi.“

„Asi každých šest mil,“ hlásila jsem výsledek.

„Přesně tak. Anebo začněte rovnou uvažovat v kilometrech. Není to úplně marný systém.“

Pomohla jsem umýt nádoby, pak jsem si vzala pár papírů z jejich tiskárny a tužku ze svého batohu a šla se posadit na dvůr. Naskicovala jsem jejich statek – a neodolala jsem, abych před něj nepřikreslila svoje hostitele. Keith a holky považovali moje karikatury za legrační, jenže to byli nekritičtí příbuzní. Nicole jsem vyvedla jako slavnou hvězdu, trochu jako Joan Collinsovou, a Richardovi jsem vtiskla podobu Ala Pacina.

Výsledek byl kupodivu přijat bez reptání. „No to je celý Richard!“ vykřikla Nicole.

„A tohle zase sedí na tebe,“ rýpl si manžel. Otočil se ke mně. „Nevadilo by vám, kdybych to dal na naše webovky?“

„Jasně že ne.“

„A nenakreslila byste nám něco na vánoční blahopřání?“

Nicole mě vzala nahoru, abych se podívala, jestli by se mi nehodilo něco z jejich cestovního vybavení, přičemž „ne“ nepovažovala za odpověď. Přestože loni prošla zkušeností, která poutníkovi údajně

změní život, už ji zopakovat nehodlala. A přece byla ráda, že jejich vybavení ještě někomu poslouží. Anebo se ho možná chtěla zbavit, aby nehrozilo, že ho ještě někdy použije.

„Důležité je putovat nalahko,“ vysvětlovala mi. „Já nesla šest kilo. Richard deset, ale to беру i s počítačem.“

„On si vzal počítač?“

„První poučení z Camina: každý ho jde po svém.“

Pak vytáhla bílou dámskou lyžařskou bundu.

„Je naší dcery, ale ona už ji nosit nebude. Žádné strachy, to kolem kapuce není pravá kožešina. Bohužel vám v dešti nepomůže.“

„To přece nemůžu...“ Jenže už mi ji vtiskla do rukou. Následovaly chodecké boty její dcery, takřka nepoužívané. Padly mi dokonale. Termotrička, turistické kalhoty a nepromokavý návlek na ně, kdyby přšelo. *Nechodte v džínách*. Poučení číslo...? Všechno to naházela do lehoučkého hedvábného spacího pytle a přihodila ručník, který se dal sbalit tak, že nebyl větší než mobil. A krabičku náplastí. A termosku s hrnečky pro dva.

Pak vyprázdnila mou kosmetickou taštičku a ze všech věcí dala stranou kartáček na zuby, pastu a tampony. „A teď,“ ukázala na zbytek, „si vyberte jednu zbytečnost.“

Vzpomněla jsem si, jak jsem byla ráno ochotná směnit to vše za šálek kávy, ale... odkdy se deodorant považuje za zbytečnost?

„To není hra,“ prohlásila Nicole s právnickou nesmlouvavostí.

Vybrala jsem si deodorant. „A co vitaminy?“ napadlo mě. „Třeba bych mohla pouít využít k tomu, abych se stala vegankou.“

„Jak myslíte.“

„Skicák a tužku potřebuju.“ Přidala jsem je do batohu.

Nicole z něj vytáhla deodorant. „Je zima. Až se oteplí, určitě budete potřebovat opalovací krém.“

Vyšla jsem z místnosti s pocitem, že už teď jsem se proměnila v někoho úplně jiného. Už potřetí v tomhle týdnu se něčeho zbavuju.

Camillino telefonní číslo jsem vložila do igelitového sáčku, který mi Nicole dala, spolu s pasem a *credencialem*. Pro případ, že bych cestou zahynula na kurděje nebo křivici.

Když hostitelé převážili můj batoh, bez jídla, vody a kávy v termosce ukázal displej něco přes šest kilogramů. Třináct liber. Čtvrtinu toho, co jsem odbavovala v L. A.

Musela jsem se jich na něco zeptat. „Vy jste ze Sydney?“

„Já ano. Richard je z Adelaide,“ upřesnila Nicole.

„A je Sydney daleko od Perthu?“

„Asi jako New York od L. A. Proč?“

„Kdysi jsem znala jednoho Australana z Perthu. Jistého Shanea Willise.“ Bylo to hodně nepravděpodobné, ale co kdyby..

Zavrtěla hlavou a suše se na mě usmála.

Nazítří ráno mě Richard vyprovodil do vesnice a koupil nám kávu. Nabídl mi, že by za ty vánoční malůvky zaplatil, ale když jsem odmítla, nepřemlouval mě.

„Děkuju vám za všechno,“ vymáčkla jsem ze sebe. „Nečekala jsem, že –“

„– že se boháči podělí s chudáky? A vidíte, funguje to.“ Na chvíli ještě zachoval pokerový obličej, než se rozesmál. „Otevřete se novým možnostem. Plujte s proudem. Camino vás povede samo.“

Doposud jsem řešila jen nároky cesty na mou tělesnou konstituci. Počítala jsem se samotou a s tím, že budu muset promyslet věci, které jsem dosud odkládala. Věděla jsem, že tahle pouť bude nebezpečná pro můj světónázor, ale že na ní potkám ředitele podniku a korporátní právníky velkorysé k neznámým liberálně založeným vegetariánkám, to by mě ani ve snu nenapadlo.

V úterý ráno jsem vyvezl vozík z vyklizeného bytu, připnul si jeho postranní rukojeti k opasku, posnídal v Café du Centre a vydal se do obchodu s turistickými potřebami. Majitel vytáhl balíček pro mě zpod pultu – byl přesně tam, kde jsem ho včera hledal, než mou pozornost upoutala Zoe. A pak, teď už jako nezaměstnaný, citově neangažovaný a plně oddlužený jedinec nevázaný žádnou akutní odpovědností, jsem vyrazil hlavní ulicí Cluny do Santiaga de Compostela. Za sebou jsem táhl všechno, co mi na tomhle světě patřilo.

První kilometr mě cesta vedla po silnici, kudy se vozík táhl snadno. Zatím jsem si mapy do navigace nestáhl, takže jsem musel spoléhat na ukazatele – zjednodušený náčrt svatojakubské mušle, jejíž paprsky naznačují směr putování.

Jak jsem kráčet po levé straně vozovky a mýjela mě auta, zjistil jsem, že se pro řidiče stávám atrakcí. Zpomalovali, aby se dosyta vynadávali, pár jich dokonce zavolalo *bon Chemin* nebo *bon courage*. Jeden chlapík asi v mém věku zastavil u krajnice.

„Jdete Chemin?“

„Jo.“

„K hranici?“

„Až do Santiaga.“

„Bomba. Kde jste sehnal tohle?“

„Vyrobil jsem si to.“

„Takže je to francouzská vychytávka.“ Vystoupil z renaultu a obhlížel vozík ze všech stran. Další *bomba*. Kdyby to byl výrobce vybavy pro turisty, ocítl bych se rázem v cíli.

Vtom symbol mušle ukázal na pěšinu do stráně. Mlha se zvedla a zanechala za sebou chladný jasný den. Opanoval mě pocit soběstačnosti a prostoty, který mi v životě už hodně dlouho scházel. Zacházet

s věcmi, které fungují, přináší člověku věru značné uspokojení, a to se zrovna dostavilo. A navrch jsem se ještě mohl spolehnout na termotričko, turistickou košili na knoflíčky, flísovou mikinu a bundu, turistické kalhoty, lyžařskou čepici, rukavice a sluneční brýle. Bylo jen pár stupňů nad nulou, zato příjemné bezvětří.

Vydal jsem se na Camino z finančních důvodů, ačkoli by bylo neupřímné předstírat, že nechápu, nakolik jde při té pouti i o zkoušku osobnosti. Devatenáct set kilometrů pěšky a s nákladem, to obnáší hodně namáhavý podnik. Nevěřil jsem slovům monsieura Chevaliera, že mě ta cesta změní, ale došlo k tomu už na prvním kilometru. Cítil jsem se skvěle. Nezávislý, volný jako pták.

V nastalé životní situaci jsem postrádal výdobytky, jaké lidé střední třídy v mém věku pokládají za běžné: chyběly mi dům, auto i peníze v bance, všechno to, co kdysi patřilo k mému způsobu života. Tedy předtím, než jsem se před půl rokem ocitl úplně na nule. Tenkrát mi zbyla jen lehká nadváha a při zpětném pohledu i hlava plná zmatků. A přesto bych chtěl vidět, jak by to zvládali jiní mí vrstevníci, kdyby se ve dvaapadesáti ocitli na dlažbě a totálně na mizině. Třeba takový Jonathan.

Seděli jsme tenkrát v obývacím pokoji jeho georgiánského sídla, kde jsem našel dočasné útočiště, popíjeli osmnáctiletou whisky Macallan – jeho pokus najít to pravé pití, které by nebylo slavnostní, avšak podtrhovalo by vážnost onoho okamžiku. Pozvedl sklenku a pokusil se mě utěšit.

„Aspoň že tě úplně neobrala.“

„Ne že by se nesnažila.“

„No tak, Martine.“

Rozvodové listiny jsem měl ještě v tašce – zrovna jsem se vrátil ze schůzky s právníkem. Na účtu v bance mi přibyla slušná suma jako kompenzace za to, že jsem přišel o dům i veškeré zařízení. A navíc jsem musel dát výpověď, protože Julia se pelešila s milencem, který jako z udělání šéfoval mé katedře.

„Kdyby mohla, vzala by si všechno,“ prohlásil jsem.

„Chápu, jak ti je, ale v tomhle se pleteš. Já ji znám.“